

RODOLJUB.

Glasiło „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 3 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

2. štev.

V Ljubljani, dne 16. januarja 1897.

VII. leto.

Celje — Dunaj.

Minuli teden sta bili v državnem zboru dve važni glasovanji, prvo je žalostno za nas Slovane, drugo pa veselo. V torek je državni zbor z 109 proti 98 glasovom zavrgel zahtevano svoto za slovensko gimnazijo v Celju. Ker je bilo ravno po božičnih počitnicah in parlamentarni božični prazniki še niti minuli niso, je manjkalo mnogo slovanskih poslancev, zlasti gališki in dalmatinski. Nemci so bili pri dotični seji skoro polnoštevilno zastopani in tako je bilo mogoče, da je zmagala nam Slovincem nasprotna večina. Omeniti moramo tudi, da se je vsa nemška katoliška stranka odtegnila glasovanju in manjkali so skoro vsi nemški konservativci. Bojé se menda svojih volilcev in nemško-narodnih listov ter so jo popihali iz zbornice. Na drugi strani so pa vsi krščanski socialisti glasovali proti celjski dvojezični gimnaziji in s tem očitno pokazali, kakšna je njih krščansko-socijalna pravica. Ti dogodki so tako važni, da si jih moramo dobro zapomniti. Sedaj se je zopet jasno dokazalo, kako prazno besedičenje je govorica, da je slednji krščanski mož pravičen tudi v narodnem oziru.

To imamo Slovenci zato, ker so naši poslanci na Dunaju podpirali katoliške stranke večkrat v kljub njih

nazadnjaškim namenom. Vedno se je reklo, da moramo nemške konservativce podpirati, da nas ne zapusté. Vzlic vsemu temu so nas sedaj v jako važni stvari pustili na cedilu. Drugače bi pač bilo, ko bi mnogi slovenski poslanci ne bili se toliko poganjali za prijateljstvo nemške konservativne stranke. Ko bi nemške katoliške stranke vedele, da naših slovanskih poslancev ne dobé drugače za svoje težnje, da podpirajo naše narodne zahteve, gotovo bi se sedaj ne obračale proti nam. Seveda, ako se bodo slovenski poslanci kar vrivali mej prvoboritelje za versko šolo, potem jih nemški konservativci ne bodo podpirali. Čemu neki, vsaj tako vedó, da so slovenske podpore popolnoma gotovi.

To glasovanje nas je poučilo, da se moramo pred vsem zanašati na Slovane. Ker so pa mnogi Slovani liberalnega mišljenja, nam že zategadelj ne kaže, se preveč vnemati za klerikalizem. Čehi naj nas zapusté in izročeni smo našim narodnim nasprotnikom na milost in nemilost. Celjska dvojezična gimnazija zaradi tega glasovanja še ne preneha, a vsekako je tak izid slovanski stvari mnogo škodoval in jako povzdignil nemško prevzetnost. Posebno pred volitvami ni dobro, da so naši nasprotniki dosegli

LISTEK.

Neiztrinjeni srci.

Spisal J. Primc.

(Dalje.)

Minula je zima in ž njo predpust ter prišla vesela pomlad. Polje in travniki so ozeleneli, drevje je dobilo zopet svojo mično lepoto. Ptičje petje razlegalo se je v gaju in dolu. Lepi pomladanski dnevi vabili so tudi mene v svojo rojstno vas. Kmalu sem se poslovil od svoje tete ter se preselil za nekaj tednov iz bližnjega trga domov. Isti večer ni bilo mojih starišev doma. V kotu poleg ognja našel sem berača Godeca, kateri je svoje dni vse svoje premoženje po grlu pognal, sedaj pa živel od miloščin dobrih ljudij ter beračil od hiše do hiše. Znan je bil tudi povsod v okolici kot velik raznašalec novic od vasi do

vasi. Mrmral je sam s seboj nekaj nerazumljivih besed. Ko stopi naposled dekla v kuhinjo, reče starec s krepkejšim glasom:

„Da, Jerica hoče biti nevesta.“

„Nevesta?“ pravim jaz. „Koga pa vzame?“

Starec dvigne glavo po koncu, me srpo pogleda in nadaljuje: „Jerica hoče biti nevesta. Nikdo drug je ne bode imel nego Mokrinov Tine. Vse je dogovorjeno in tudi pismo je uže narejeno. Po Binkoštih pravijo, da bode poroka. Res je sicer, da Tine včasih preveč v kozarec pogleda, a vendar je za Šimcem najbolj premožen kmet v vsej vasi. Jerica se ga na videz brani, v resnici ji pa ne bo nikjer tako dobro kakor pri njem. Jaz pravim, da to ni toliko napačno, če je mož malo razbrzdán, da je le žena dobra gospodinja. Jerica ga bode temu uže odvadila in na pravo pot pripeljala. Vsaj sem večkrat slišal, da

tak uspeh. Vedeti pa moramo, da nam vlada ni naklonjena. Slovani se ne smemo zadovoljiti s celjsko gimnazijo, temveč zahtevati moramo, da se osnujejo slovensko-nemške, oziroma slovensko-italijanske gimnazije še v nekaterih drugih mestih. Nadalje moramo zahtevati, da se tudi že jedenkrat na višji gimnaziji v Ljubljani, v Celju, v Mariboru i. t. d. dá primerno mesto slovenščini. Malo se bode vlada ozirala na naše želje, če se državni zbor še take upira že obstoječi dvojezični gimnaziji v Celju. S tega stališča je to glasovanje jako obžalovati, četudi celjska dvojezična gimnazija s tem menda še ni prišla v nevarnost. Vlada jo namreč ne more kar tako odpraviti, kakor bi Nemci radi. Mej letom ne morejo učencem zapreti poti učenja. Vlada tudi na to glasovanje ne sme polagati prevelike važnosti, ker je bilo slučajno in ne izraža mnenja večine zbornice.

Nekoliko je slab utis tega glasovanja popravilo glasovanje o resoluciji, da se češki šoli na Dunaju prizna pravica javnosti. Ta resolucija se je vzprejela s 122 proti 111 glasovom. Iz tega je vidno, da večina zbornice poslancev ne stoji na stališču, da bi se v nemškem mestu ne smela osnovati slovanska šola. Znamenito je pa, da pri glasovanju o tej točki ni bilo dra. Luegerja in več drugih krščanskih socijalistov, ki so pogumno glasovali in

se kaj izivajoče obnašali, ko je šlo za celjsko gimnazijo, dasi je dr. Lueger že večkrat naglašal, da hoče braniti nemški značaj dunajskega mesta. Kdo vé, če dr. Lueger ni izostal pri dotični seji iz strahu pred dunajskimi Čehi. Krščanski socijalisti na Dunaju se imajo za svoje uspehe mnogo zahvaliti Čehom. Ako bi se dunajski Čehi organizovali in pridružili kaki drugi stranki, prišel bi marsikak krščansko-socijalen mandat v nevarnost.

Seveda resolucija sama na sebi nima dosti pomena. Navadno se vlada za resolucije malo briga. V tem slučaju je stvar vendar nekoliko večjega pomena. Govorilo se je, da vlada že sama namerava češki šoli na Dunaju priznati pravico javnosti. Je-li na tem kaj resnice, tega ne vemo. Vsekako bi bilo vladi v tem slučaju jako ugodno, če bi se mogla sklicevati na izjavo državnega zbora. Da bi se zasebni češki šoli na Dunaju priznala pravica javnosti, bi s tem bilo uradno priznано, da je ta šola potrebna in ne bilo bi dolgo, ko bi šolo moralo prevzeti mesto. Ker je na Dunaju dosti čeških otrok, bi se sčasoma moralo osnovati še več drugih čeških šol. S šolami bil bi narejen tudi začetek češki enakopravnosti na Dunaji. Njim bi sledilo češko uradovanje in Dunaj bi prenehal biti nemško mesto. To bi gotovo blagodejno vplivalo na politične razmere naše države.

Politični pregled.

Nadvojvoda Rainer, zapovednik avstrijskega domobranstva, bivši predsednik takozvanega stalnega državnega sveta in prvi ustavni ministerski predsednik v Avstriji, je slavil te dni svojo sedemdesetletnico.

Novodobna šola je v državnem zboru našla v dr. Suessu gorečega zagovornika. Pri razpravi o naučnem ministerstvu je dokazal na podlagi neoporekljivih statističnih podatkov, da se število hudodelcev manjša, odkar imamo novo ljudsko šolo, in da jih je v tistih deželah najmanjše, kjer se šole najbolj obiskujejo. Klerikalcem je ta govor jako malo ugajal, ovreči pa vendar niso mogli, kar je navedel dr. Suess.

Časniški kolek. Državni zbor ni imel poguma, da bi bil izbrisal iz državnega proračuna postavko o časniškem koleku. Povedati moramo, da so za to postavko pogumno glasovali nemški liberalci, dasi so poprej predlagali odpravi časniškega koleka. Seveda pred volitvami se bojé vladi zameriti.

Preosnova uprave. Sedanja vlada namerava nekoliko preustrojiti upravo in osnovati hoče neki znova nekdanja okrožna ali kresijska glavarstva. Okrožna glavarstva bodo več nego je okrajno glavarstvo in podrejena deželni vladi. Prevzela bodo več poslov sedanjih deželnih vlad. Stvar je važna v narodnem oziru. Vsi slovenski po-

skrbna gospodinja hiši tri vogle podpira, mož pa le jednega. Tam ji ne bode treba tako delati, kakor doma, ker bode lahko dve dekli imela. Živela bode kakor gospa "

„Morebiti jo še kaj drugega zadržuje, da ga ne mara?“ pravim jaz.

„Ej, seveda nekaj ali skoro bi rekel vsega je kriv Križnarjev Lovro.“

Jaz ga pogledam in ponavljam njegovi zadnji besedi:

„Križnarjev Lovro? Kako to?“

„Dà, on bi rekel jaz in nikdo drugi! Vem, da se vam čudno zdi, pa vendar je resnica. Vedite, to je prišlo tako. Na Belo nedeljo šel je Šimec po južini k Mokrinu, da bi kakor po navadi besedarila o raznih stvareh in naposled pa še kak kozarec rumenega popila. Stvar se je v resnici tako uravnala in oba sta se napotila h krčmarju Slamarju, da bi pri kapljici vina še marsikatero modro

uganila. V gostilni je bil tudi Križnar in še dva druga njegova prijatelja, katerih imen se pa sedaj ne morem domisliti. Šimec in Mokrin sta prisedla k onim trem, tako mi je sam Slamar pravil, in kmalu je bilo toliko pijače pred njimi, da je kar od mize teklo. Ko jim je dobra kapljica razvozljala jezike, govorili so mnogo o tem in o onem in naposled tudi o ženitvi. Križnar, ta predrznež, si je toliko upal, da je Šimca vprašal, ako dá svojo hčer Jerico njegovemu Lovretu za ženo. Te besede, katerih se Šimec niti nadejal ni, so ga tako razkačile, da bi bil v jezi kmalu v Križnarja skočil in ga podrl, ko bi ne ubranili drugi možje. V jezi pobil je le nekaj kozarcev, plačal nato vino in odškodnino ter odšel domov.“

„Jaz da bi dal njo temu pritepencu, malopridnežu, ko se niti ne vé, kakih starišev je,“ vpil je Šimec po vasi domov gredé.

slanci morajo delati na to, da se okrožja kolikor se dá ločijo po narodnostih.

Protisemitje so se vedno pritoževali, da liberalci ne gospodarijo dovolj varčno. Letos imajo ti nasprotniki židov večino v dolnjeavstrijskem deželnem zboru in imajo priložnost, da pokažejo svojo štedljivost. Prvo njih delo je bilo, da je na njih željo deželni glavar priporočal vladi, da mej zasedanjem državnega zbora ni odložila zborovanje deželnega zbora, češ, da bodo ta čas vsaj lahko delovali odseki. V resnici pa odseki ne delujejo, ker so se poslanci, ki ne bivajo na Dunaju, odpeljali domov, nekateri so pa državni poslanci, ki tudi nimajo časa za delo. Vsi deželni poslanci vlečejo zategadelj dneve po 8 gld. na dan. Tako se bode po nepotrebnem porabilo najmanj 20.000 gld., da ljudje takoj sprva izvedó, kako znajo dr. Lueger in njegovi somišljeniki gospodariti.

Stojalovski. Duhovnika Stojalovskega preganjajo cerkvena in posvetna oblastva, ker je krščanski socializem skušal dejanski vpeljati in ni hotel ž njim le slepiti kmetov. Gališki škofje so dosegli v Rimu, da so ga izobčili iz cerkve, ne da bi ga bili zaslišali. Ker je pa še vedno kmete poučeval in maševal po gostilnah, ko ga v cerkve več niso pustili, so ga hoteli zapreti, a je k sreči ubežal na Ogersko. Ondu so ga zaprli. Ko so pa spoznali, da ni ničesar kaznjivega naredil, so ga izpustili iz ječe.

Srbija je dobila novo ministerstvo, ki je sestavljeno iz zmernih radikalcev. Predsednik mu je bivši srbski poslanik na Dunaju. Prejšnje ministerstvo se ni moglo več obdržati, ker so naprednjaške stranke popolnoma obzupanje pri narodu. Kako so srbski naprednjaki dogospodarili, kaže pač najbolje to, da je njih stranka že razpala, ko je dalo ministerstvo ostavko in je nje list prenehal izhajati.

Grška je tako zagazila v dolgove, da ne more več svojim upnikom plačevati obresti. Državne blagajnice so ravno tako prazne kakor turške. Vzlic temu si pa Grki

še domišljujejo, da bodo razbili Turčijo in prevzeli njeno nasledstvo. V Carigradu seveda pred Grki nimajo posebnega strahu. Brez denarja se ne dá voditi nobena vojna. Slabih denarnih razmer so krivi Grki sami. Vsaka vlada si je le s podkupljevanjem poslancev vzdrževala večino v zbornici poslancev.

Francija in Rusija. Na Novega leta dan je ruski car častital k novemu letu predsedniku francoske republike Faure u. Poslednji se je seveda za častitko zahvalil, želeč srečno novo leto carju in carinji. Ti častitki sta najboljši dokaz dobrih odnošajev mej Rusijo in Francijo. Car je hotel svetu očitno pokazati svoje prijateljstvo do Francije, da bodo zlasti Nemci vedeli, da je ves njihov trud zaman, da bi razdrli zvezo mej Rusi in Francozi.

Povrnjeni častniki. Bolgarsko narodno sobranje je dovolilo častnikom, ki so zaradi zarote proti knezu Aleksandru in zaradi poznejših zmešnjav v Bolgariji bili ubežali v Rusijo, pokojnino, kakor bi bili neprestano služili v bolgarski vojni službi. Sprva so jih mislili zopet vsprejeti v bolgarsko vojsko s činom, ki so ga dosedaj imeli, da niso iz vojske izstopili, toda temu so se uprli drugi častniki.

Turčija. Turški sultan se že naravnost norčuje iz velevlastij. Obljubljuje jim, da upelje razne preosnove v prid kristijanom. Hkrati je pa po svoji vladi naročil vsem guvernerjem, naj nahujskajo mohamedane, da se upro, ko se začnejo uvajati nove uredbe, da jih preprečijo. Da celo nakupilo se je za denar, ki se je nabiral mej prebivalstvom za oboroževanje, pušk, ki so se mej mohamedane razdelile, da se bodo mogli puntati. Tudi se je popolnoma dognalo, da je lani in predlanskim bil sultan sam zaukazal pobijanja v Armeniji, v katerih je kacic 300.000 kristijanov bilo umorjenih. Vzlic temu se pa velevlasti ne morejo odločiti, da bi naredile konec turški državi. Postopanje Turkov je naravnost sramota za omikano Evropo.

„Kako to,“ povzamem jaz, „kaj ni Lovro Križnarjev sin?“

„Sam Bog vedi,“ nadaljuje Godec. „Ljudje govore, da je ciganske rodovine. Še kot majhen deček prišel je služiti h Križnarjevim in tudi trdijo, da je ciganom pobegnil. Vsaj ga dobro poznate, le pogledajte ga, tega Lovreta, ta je prav cigansk otrok, to značijo njegovi svetli črni lasje in črne oči. In kako lepo zna na gosli igrati! Poprej, ko je še Križnarjevo živino pasel, jemal je vedno gosli s seboj na pašo; pozneje pa, ko je pastirstvu odrasel, godel je zvečer doma, po zimi v hiši, po letu pa na vrtu. Neizrečeno lepo zna, vsaj ste ga morebiti uže slišali. Jaz sem prav uverjen, da je Lovro ciganske krvi, ker samo ciganom je prirojeno, da znajo sami ob sebi tako gosti.

Od tistega večera je tedaj stari Šimec lahko uvidel, kaj je vzrok, da se Jerica možitvi z Mokrinovim Tinetom

tako protivi in da ž njim ni prav nič zadovoljna. Dekle mu je tudi po kratkih preudarkih odločno povedalo, da noče nobenega drugega za moža, kakor Lovreta, kateri je bil Jerici uže od mladih nog največji prijatelj, a staremu Šimcu trn v peti. Ni čudo, da je Križnarjev Lovro Jerici tako k srcu prirastel. On je bil najlepši mladenič v vsi okolici, kajti o njem se je čul samo jeden glas. Bil je visok in tenak kakor smereka, legak in vitok, a tudi poln in krepak. Črne kodraste lase puščal je nekoliko daljše nego je bila sicer navada pri kmetskih fantih, in črne brkice so posebno dobro pristojale resnemu, nekoliko zagorelemu obrazu.

Še nekaj bi morebiti Godec povedal o vaških novostih, ko bi ura ura ne zdrknila in naju opomnila, da bode kmalu deset. Godec mi je želel „Lahko noč!“ in odšel.

* * *

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Vinice pri Kulpi, 10. januarja. Dne 29. decembra pretečenega leta je bila občinska seja. Ker še ni izgotovljen zapisnik te seje, mi dosihdob o njej ni mogoče poročati. Glava zapisniku je pač napisana, in so tudi vsi navzoči odborniki, razun jednega, prav po naukih slavni „Abderitov“ podpisali še nespisani — prazen zapisnik Počakati bi toraj moral s svojim poročilom, da vidim razun glave in zadnjega dela tudi trup zapisnika, a čakati brez upa in nade je težko, vsled tega sem se namenil, poročati le o letnih računih. V Belokrajini je naša občina največja. V občinski odbor volijo občani 30 odbornikov in 15 namestnikov. Na čelo občine je bil pred dobrim pol letom izvoljen Peter Malič, ki je bil jednoglasno izvoljen županom. Njegova desna roka pa je tajnik — č. g. župnik Jurij König, kateri že osmo leto vstrajno, vzgledno, točno in vešče vodi brezplačno tajniške posle. Gospodarstvo v naši občini je nedosegljivo. Koliko je imela občina dohodkov in troškov v pretečenem letu, ne vem. Slišalo se je le, da ima občina 600 gld. preostanka. Natančno o računih tudi odborniki (razun župana in tajnika) ne vedó, ker se računi niso niti pregledali niti potrdili — manjkale so celega leta pobotnice. Da ni bilo pobotnic in da ni občinskih računov g. župan štirinajst dni poprej predložil občanom v pogled, je pripisovati stari navadi, oziroma razvadi njegovega prednika. Odbor pa poprej tudi nikdar ni zahteval. Prejšnji gospod župan, blaga duša, miroljuben in potrpežljiv ni svojim odbornikom pobotnic usiljeval; aj — bog, da je bila odborova seja brzo končana, da se pri njej odborniki malo okrepčajo s pečenko in ugasijo žejo s čašico dobrega, okrepčevalnega vinčka. Kaj pa je k vsemu temu ljudstvo reklo? No — nekaterim so se sline cedile po pečenki in vinu in želeli so postati odborniki, drugi pa so prste stiskali v pest, stikali glave, pa si pripovedovali vsakojake otožne in žalostne epizode in dobe sedmih, gladnih let. Tako so nekega lepega pomladanskega dne stikali trije veljavni možje svoje glave tam pred razvalino viniškega grada. „Kaj vidva znata,“ pravi največji izmed treh, „jaz sem odbornik in akoravno ne znam niti pisati niti brati, to pa vem, da so računi pošteni in je vse do vinarja pravo. Gospod „fajmošter“ sami vse račune vodijo in pišejo. Ljudje naj nas blatijo, kakor hočejo, goljufi vendar še nismo.“ Na to pa mu drugi odgovori: „Jaz sem tudi odbornik, znam pisati in tudi brati sem se naučil, a kakšni da so računi, ne vem, ker jih še nisem nikdar videl.“

Še tretji poprime besedo in reče: „Jaz pa nisem odbornik, znam pa, da si je nekdo v sedmih, za nas gladnih letih, prigospodaril sedem debelih krav. Vsaka krava daje mu 4 odstotkov obresti na leto, to je 80 kron na leto. Vse krave skupaj pa 560 kron na leto. Bil je berač, sedaj pa je veljaven mož. Časi egiptovskega Jožefa so pri nas, žalibog, da so za nas občane le časi glada in dokler bodo posamezniki gospodarili, bodo posamezniki tudi bogateli. Odborniki, ki znajo pisati, računov ne vidijo, oni pa, ki ne znajo pisati, pa račune potrjujejo. No, lep narobe svet! Z Bogom!“ Po dokončanem govoru tretjega so se ti trije modri razšli in tudi jaz sem pospešil korake proti Sinjemu vrhu. — Predaleč sem se oddaljil od svojega poročila, toraj k sklepu. Preteklo je že pol leta od predzadnje občinske seje in gospod župan še ni pozval treh izvoljenih pregledovalcev računov za dobo sedmih let županovanja Janka Brkopca. Ker je vse naše čakanje zaman in bode zaman, prosimo slavni deželni odbor, da bi slavnoisti blagohotno odredil pregled občinskih računov od l. 1889. sem zahteval tudi pobotnice, kajti le tako se bode ljudstvo umirilo in prepričalo, so li računi prav ali ne. Čast, komur čast!

Respicius.

Iz Šent Jerneja na Dolenjskem, 12. januarja. Počasi sicer, a tudi naš ordinarijat je uvidel, da ne gre niti iz verskih, niti družabnih ozirov dra. Šterbenca pustiti v vseh dostojanstvih, katera je imel pred znano kazensko obravnavo pred novomeškim sodiščem. Preveč je bil zapleten v tej stvari in nič ga ne opere, čeprav bi razsodbe okrožnega sodišča ne razbilo najvišje sodišče. Kakor za gotovo čujemo, je ordinarijat dru. Šterbencu dostojanstvo dekana vzel in dal našemu župniku gospodu Fettich-Frankheimu. To je bilo prav, ker ljudstvo je že hudo mrmralo, in župniki tudi, ker jim je bilo za malo, da bi jih dr. Šterbenc nadziral. Če bi le še dr. Šterbenc sam izprevidel, kako žalostno vlogo sedaj po obravnavi v Leskovcu igra ter šel sam v pokoj. Premoženja ima dosti in bode lahko živel. Ali tako ne služi cerkvi naši ne kot propovednik, ne pred oltarjem. Ljudska sodba zahteva tudi, da ta duhovnik popolnoma zapusti farovž, v katerem so se take stvari godile in gre daleč kam stran v pokoj. Siliti k temu ga ordinarijat ne more, zato naj se pa sam usmili svojih faranov, ki so katoliški kristijani in ki vso pravdo vedó in vse, kar je sam pri obravnavi obstal, in ki so že poprej vse natanko vedeli.

Slovenske in slovanske vesti.

(Boj proti „Rodoljubu“) se marljivo nadaljuje po cerkvah, četudi se deluje na neko sporazumljenje mej strankama. Nekateri gospodje seveda ne marajo slišati o nobeni spravi in bi nas najraje kar uničili. Toda ne gre jim prav po sreči. „Rodoljuba“ tudi letos še niso zatrli.

S tem, da rogovilijo po lecah proti njemu, ljudi na naš list le opozarjajo. Na sv. Štefana dan se je bil v Poljanah nad Škofjo Loko mladi kapelan Kromar znosil nad našim listom in „Slovenskim Narodom“. Pravil je, da ne more dobiti odveze, kdor čita ta dva lista ali ako ju ne opusti.

Mož ima prav, pri njem je pač tako. Drugi duhovniki, ki so v bogoslovnih vedah ravnatako ali pa še bolje podkovani kakor g. Kromar, sodijo o našem listu drugače. Seveda, kar je samostojnih možakov, se ne bodo dali učiti od mladega kapelana, katere liste naj si naročé. Oni znajo pač tudi brez njega preudariti, kaj je prav. V Idriji ruje katehet Oswald zoper naš list, kjer le more, pa tudi ne s posebnim uspehom.

(Čitajte, gospodje kaplanje,) kateri agitujete zoper „Rodoljuba“, „Slovenca“ od petka. Pritožuje se, da je povsod dano vsakemu na prosto voljo, kaj hoče brati in kaj si hoče naročiti, le pri socijalnih demokratih si morajo naročiti to, kar jim kolovodje ukažejo. Iz dotične številke „Slovenca“ je vidno, da ne odobrava takega postopanja. Če je količkaj dosleden, mora obsoditi postopanje tistih kapelanov in župnikov, ki rujejo zoper naš list, ker mora biti vsakemu prosto, kaj si hoče naročiti. „Slovenec“ dosedaj ni bil tacih mislij, in nas le veseli, da je spoznal, da ni imel prav, in če ostane dosleden pri tem, da nobenega nič ne briga, kaj si kdo hoče naročiti.

(Državnozbornske volitve) bodo v drugi polovici meseca marca. Najprej voli peta kurija. Okrajna glavarstva so že dobila ukaz, naj hitro vse pripravijo za prihodnje volitve. Opozarjamo tukaj posebno nove volilce, naj se pobrigajo za svojo volilno pravico. Ko bodo volilski imeniki sestavljeni, naj se vsakdo pri občinskem uradu prepriča, če ni morda izpuščen. Na dan volitve naj se je vsi brez izjeme udeležé. Volilna pravica more jim samo koristiti, ako se je v resnici poslužujejo. S tem, koliko volilcev se udeleži volitve, se bode pokazala tudi politična zavednost našega naroda. In ako se bode pokazalo, da so nižji sloji zares politično zavedni, dalo se bode doseči daljše razširjenje volilne pravice.

(Volilno gibanje.) Klerikalna stranka namerava na Gorenjskem namesto grofa Hohenwarta kandidovati ali g. Povšeta ali g. dra. Žitnika in poizveduje pri volilcih, kateri iz njiju jim je ljubši. — Dr. Gregorič imel bode jutri v Lescah shod, na katerem bode govoril o bodočih državnozbornskih volitvah in priporočal, da se osnuje na Gorenjskem poseben volilni odbor. Vse ima pač le namen rušiti slogo mej volilci. Mi mislimo, da se dru. Gregoriču ne bode nikdo usedel na limanice.

(Baron Hein) ne bode več dolgo deželni predsednik na Kranjskem, ker pride baje za namestnika v Gradec. Naši poslanci bodo morali zastaviti vse svoje moči, da pride za deželnega predsednika na Kranjsko kdo, ki ume slovenski in tudi pozna naše slovenske razmere.

(Kdo bode novi finančni ravnatelj za Kranjsko?) O sedanjem finančnem ravnatelju v Ljubljani, g. Plachkem, se govori, da pojde v kratkem v pokoj. Razširja se tudi govorica, da pride na njegovo mesto finančni nadsvétnik Jenny. Ta mož ne zna slovenski in se je njegov vpliv že kaj čudno pokazal pri imenovanju uradnikov. Ljudje, ki so njemu po volji in nemškega mišljenja, so preskočili mnogo starejših, marljivejših in pa sposobnejših mož v službi. Dolžnost slovenskih poslancev bode, po-

rabiti ves svoj vpliv, da Jenny ne postane finančni ravnatelj kranjski. Če mu dadó kako tako mesto v Galiciji ali kje drugje, Slovenci seveda ne bomo oporekali.

(Potresno posojilo) Vlada zahteva že letos povrnitev tretjine brezobrestnega posojila, katerega je dovolila obrtnikom, po potresu poškodovanim. Poslanca Kušar in dr. Ferjančič sta v državnem zboru predlagala, naj se z vračevanjem tega posojila počaka do 1901. leta, kadar se začnó vračevati brezobrestna posojila hišnih posestnikov. V Ljubljani se še sedaj močno čutijo nasledki potresa in si še noben obrtnik ni mogel pomagati. V proračunskem odseku je temu predlogu ugovarjal finančni minister vitez Bilinski. Naposled se je sklenilo, da se naj finančni minister pooblasti, da pri tistih počaka z vračevanjem posojila, kateri tistega zares vračati ne morejo. Ta sklep pač obrtnikom ne bode ničesar koristil. Nadejamo se pa, da se slovenskim poslancem posreči vsaj v zbornici doseči ugodnejši uspeh.

(Ulični napisi v Ljubljani) Mestni zbor ljubljanski je sklenil, da se napravijo v Ljubljani dvojezični napisi. Na prvem mestu stal bode slovenski napis, na drugem nemški. Mestni odbornik dr. Gregorič je predlagal, naj se sklene napraviti jedino slovenske. Ta predlog, ki je ostal v manjšini, je imel namen, spraviti ves mestni zastop in županstvo v zadrego in očrniti narodno stranko. Dr. Gregoriču ni nič na jedino slovenskih napisih. Ko je bil o svojem času sklenil mestni zastop napraviti jedino slovenske napise, je dr. Gregorič proti temu sklepu najhuje zabavljaj. Sedaj bi bilo brez vsega pomena, sklepati o napravi samoslovenskih napisov, ker bi deželna vlada ali deželni odbor tak sklep razveljavila. Klerikalni deželni odbornik Povše se je izrekel, da bi glasoval proti samoslovenskim napisom, dasi je ob svojem času bil podpisal prošnjo za samoslovenske napise. Deželni glavar Detela in dr. Schaffer sta tudi proti samoslovenskim napisom in tako je torej večina proti njim zagotovljena. Zato je brez vsega pomena sedaj take stvari sklepati. Samo brez potrebe bi se razburjali duhovi. „Domoljub“, ki porabi vsako priložnost, da ruje proti narodni stranki, pripoveduje, da je mesto potratilo 12.000 gld., ker je bilo najprej naročilo slovenske, sedaj pa dvojezične napise. Menda „Domoljub“ ni pomislil, da gre glavna zasluga za to njega privrzcema gg. dr. Papežu in Deteli, ki sta s svojim glasovanjem v deželnem odboru dosegla, da se morajo samoslovenski napisi odpraviti.

(Obrtna šola v Ljubljani) Kakor se je pri proračunski razpravi vlada izrekla, hoče strokovno šolo v Ljubljani preustrojiti v popolno obrtno šolo za izobraževanje delovodij.

(Poštne stvari) O poštah stvareh sta v državnem zboru govorila poslanca gg. Koblar in Spinčič. Prvi je zahteval, naj se pošta v Kranju podržavi in osnuje več novih pošt po Gorenjskem. Poslednji pa je pojasnjeval, kako je s slovenščino pri poštah, in osvetljeval čudno postopanje nekega poštnega komisarja.

(Druga železniška zveza s Trstom.) Železniški minister vitez Gutenberg je v državnem zboru naznanil,

da vlada predloži predlogo o drugi železniški zvezi s Trstom. Slovenski poslanci Koblar se je potegoval za železnico Škofja Loka-Divača, ki bi največ koristila naši deželi. Če te proge ne bode moč doseči, bi se on zadovoljil z bohinjsko železnico, in največ upanja je, da se poslednja doseže.

(Socijalistični oklic.) V petih jeziki in nad 2 milijona izvodih razširili so socijalisti svoj volilni oklic po vsi državi. V njem obetajo razne neuresničljive stvari in napadajo druge stranke na vse mogoče načine. Kako sodijo o narodnosti je vidno iz tega, da o narodnih borbah pravijo, da so jih izmislili le kapitalisti, da odvrtaajo pozornost ljudij od socialnega vprašanja. Slovenci seveda take stranke, ki tako sodi o borbi za naš narodni obstanek, ne moremo podpirati.

(Koleki za zdravniška spričevala.) Finančno ministerstvo je odredilo, da je poslom, pomočnikom, dinnarjem, vajencem in sploh vsem tistim, katerih zaslužek ne presega navadne dneine, plačati kolek za zdravniška spričevala le po 15 kr. od pole.

(Zanimiva kazenska obravnava) vršila se bo dne 22. t. m. pri tukajšnjem deželni sodišču. Tožen je neki kaplan, ker je svoje politične nasprotnike dolžil, da razžirjajo krivo vero in pripovedoval lahkovernežem, da se pri enem dotičnih nasprotnikov ljudje v krivo vero vpisujejo.

(Prvo mirovno sodišče na Kranjskem) se je ustanovilo v Rovtah nad Logatcem ter začne, ko je deželni odbor ustanovitev že dovolil, poslovati s 1. dnem meseca februarja. Misel je bil sprožil gospod Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici. V kratkem se volijo člani temu sodišču. Želeti je, da bi tudi druge občine ustanovile taka sodišča, da se tako nekoliko pomanjša število dragih pravn.

(Polkovnik Monari pl. Neufeld) umrl je dne 12. t. m. v Gradcu v starosti 67 let. Rodil se je v Vrtojbi na Goriškem — njegovi sorodniki žive še v Šempasu — ter bil l. 1847. potrjen k vojakom. Iz lastne moči se je od priprostega vojaka povzpел do dostojanstva polkovnika. Udeležil se je več vojen in si pridobil mnogo odlikovanj. Leta 1886. je stopil v pokoj.

(Goriški deželni glavar grof Franc Coronini) je tudi letos, kakor doslej vsako leto, vso svojo plačo, katero dobiva kot glavar, namreč 2000 gld. na leto, daroval po njem ustanovljenemu zakladu v podporo za delo nesposobnih ljudij. Grof Franc Coronini je že večkrat pokazal, da ga pri javnem delovanju ne vodi sebičnost.

(Goriški Lahi) računajoč na podporo nekdanj Mahničeve stranke, si domišljajo, da zmagajo v peti kuriji. Lahi, katerih je 78.000, volijo 158 volilnih mož, Slovenci, katerih je 135.000, jih volijo 271. Večina je znatna, a vzlic temu bi se moglo laško upanje uresničiti, ako bi Mahničevci delali razpor pri volitvi. Zanimivo bi bilo vsekako, ako bi ta stroga katoliška stranka podpirala kacega liberalnega Italijana.

(Umrli) je na Dunaju znani preiskovalec kraških jam vladni svetnik Franc Kraus, star 62 let.

(Češka šola na Dunaju.) Državni zbor je izrekel v posebni resoluciji željo, naj se češki šoli, katero vzdržuje društvo „Komensky“, prizna pravica javnosti. Liberalni in narodni Nemci se tega jako bojé, ker mislijo, posledica temu bode, da bode naposled morala mestna občina sama prevzeti te stroške.

(Praškim županom) je voljen Mladočeh dr. Podlipny. Prvotno voljeni Staročeh dr. Srb je izvolitev odklonil, ko je uvidel, da bi v mestnem zboru imel pretežavno stališče. Novi župan je v govoru, v katerem se je zahvalil za izvolitev, naglašal, da ne bo dopuščal, da bi se češčina pod njegovim županstvom prezirala. Dr. Podlipny je načelnik zveze čeških sokolskih društev in si je pridobil kot tak mnogo zaslug za češko narodnost. Nova podžupana sta Staročeha.

(Češki list v nemškem mestu.) Nemce v Trutnovu je grozno razdražilo to, da je v tem nemškem mestu začel z novim letom izhajati češki list. S tem namreč svet izvé, da Trutnov, ki hoče po sili imeti izključno nemško okrožno sodišče, v resnici ni čisto nemšk, ker ondu biva toliko Čehov, da se celo češki list vzdržuje. Ako se v Trutnovu dogajajo take stvari, kje je potem tisto nemško zaključeno ozemlje, o katerem je bilo toliko govorjenja.

Razne vesti.

(Da bi le res bilo!) V Ljubljani se govori, in sicer v verodostojnih krogih, da je neka kmetica v Škofelji, katere mož je svoj čas šel v Ameriko, da si tam kaj prištedi, zadela glavni dobiček dunajskih komunalnih srečk v znesku 100.000 gld. Da bi le res bilo!

(Novorojen otrok v grebenični jami.) Dne 12. t. m. zjutraj povila je dekla K. M., stanujoča na Marije Terezije cesti, na stranišči otroka, ki je po cevi padel v grebenično jamo. Porodni popadki so K. M. tako naglo prišli, da si ni mogla pomagati. Na njeno klicanje prišli so ljudje na pomoč. Hišnik je odprl grebenično jamo, iz katere se je otrok še živ rešil. Mater in otroka so odpeljali v bolnico.

(Čudno zabavišče v ljubljanski baraki.) Mestna policija je zasledila, da se v neki baraki v Laterma-

novem drevoredu godé nemarnosti in je že pred božičnimi prazniki prišla in zaprla neko Marijo Eiselt, ki je svojo trinajstletno hčer prodajala. Razuzdaneži raznih stanov, stari in mladi, ugledni in neugledni, zahajali so v barako. Tudi vojaštvo je bilo zastopano. V to stvar je zamotanih nad 40 oseb, proti katerim se vrši preiskava pri deželni sodišču.

(Nezgode.) Delavec Janez Kaiser je dne 7. t. m. zvečer pri prihodu mešanega vlaka na ljubljanskem kolodvoru rinil po tiru vagon, ki bi se moral priklopiti mešanemu vlaku. Kaiser se je uprl samo v „pufer“, ki pa se je izsnel, ga potegnil seboj na tla in mu padel tako nesrečno na desno roko, da mu je odtrgal srednji prst. — Iz gozdov Jelovce vozijo ljudje hlode na malih saneh do glavnih potov samotež, brez živine. Pri tem

delu se je dne 30. decembra l. l. ponesrečil 15letni mladencič Alojzij Mohorič iz Podbelice pri Kropi. Sani s hlodi so ga s tako silo pognale in pritiskale k neki skali, da se mu je leva roka zdrobila ter skoro popolnoma odtrgala od života, glavo pa mu je tako zmečkalo, da so možgani iz nje izstopili.

(Slepar.) V Ljubljani klati se v zadnjem času mlad navihaneec. V večernem mraku po ulicah opazuje, kje bi vjel kakega kalina. Kakor hitro je zasledil koga, o katerem misli, da se mu bode usedel na limanice, sledi mu tako dolgo, dokler ne pride na kraj, kjer ni ljudi v bližini. Zdaj prehitil svojega kalina, gre nekoliko korakov še pred njim, potem se pripogne in navidezno nekaj na tleh pobere. Računajoč na človeško radovednost vsklikne, „kar se najde se lahko obdrži“ in ogleduje najdeno stvar. Marsikateri radovednež ga vpraša, kaj je lepega našel. Navihaneec pokaže mu z veseljem svitel prstan, ki je po njegovem mnenju toliko in toliko vreden, ker je iz pravega, čistega zlata. Prstan ponudi takoj na prodaj, navadno za 5 gld. in ga konečno da za vsak denar. Srečen kupec spravi v zadovoljnosti svoj prstan in odide. Ko pa drugi dan spet vzame prstan v roke, vidi, da je čez noč postal črn in slutnje ga obhajajo, da je prišel v roke navihanemu sleparju, vendar pa še upa, da je prstan zlat, in ga brzo gre cenit k zlatarju, kjer izve, da nima prstan nobene vrednosti.

(Tatvini.) Dne 16. decembra minolega leta je v kranjski hranilnici vzdignila neka neznana ženska s hranilnično knjižico vlogo 25 gld. Ta knjižica je bila ukradena neki M. K. v Ljubljani, katera pa je knjižico in petak, kateri je bil v knjižici, pogrešila še le 5. t. m. Tatvino naznanila je policiji in ta je poizvedela storilko in 7. t. m. zaprla delavko M. C., ki je priznala to tatvino. — Posestnici M. K. iz Kosez je dne 9. t. m. zjutraj okoli 9. ure ukradel na trgu Pred škofijo mlekarški voziček pokrit z zelenim platnom. V vozičku je bila pletenica krompirja, dve steklenici mleka, 9 kositar-skih vrčev in kožuhaste s suknom obšite rokavice.

(Samomor.) Dne 28. t. m. popoldne je poštni vlak mej Lescami in Javornikom povozil kmetškega moža. Nesrečnik, znan pijanec, je obležal mrtev na lici mesta. Sodi se, da se je mož sam ulegel na tir, da bi ga vlak povozil.

(Požari.) Dne 8. t. m. je na Klancu pri Kamniku pri posestniku Jakobu Kosirniku p. d. Gašperlinu nastal ogenj, kateri je uničil hišo, gospodarsko poslopje in vse pridelke. Škoda znaša 2500 gld. Ogenj so zanetili otroci. — V Bovcu je dne 6. t. m. ponoči nastal v nekem hlevu ogenj, kateri se je hitro razširil in uničil več poslopij. Škoda znaša 25 000 gld. — Dne 29. decembra nastal je ponoči v Hrenovicah ogenj, katerega je burja raznesla po celi vasi. Ogenj je upepelil 18 hiš in gospodarskih poslopij, mnogo orodja in pridelkov.

(„Hudič ga je obsedel.“) Neki posestnik na Krasu je bil začel nekam zmedeno govoriti. Mož se je rad pravdal, a zadnji čas je nekatere pravde izgubil, pri drugih pa imel sitnosti. To je bil vzrok njegovemu zmedenemu dušnemu stanju. Vikarij v dotični vasi je v nedeljo potem oznanil v cerkvi, da ta mož (imenoval

ga je s polnim imenom) ima hudiča v sebi in da se bodo zanj vršile neke molitve. Ljudi je spreletel strah! Nekateri so se vendar toliko osrčili, da so možu povedali, kaj je oznanil vikarij v cerkvi. To je bil zadnji udarec in mož je v resnici znorel. Zdaj vedno kriči, da „ima hudiča v sebi, da ni človek, da je hudič z rogmi“. Pač žalostno, kaj se vse dogaja koncem koncem prosvitljenega 19. veka.

(Detomor.) Iz Lokovca se poroča: V noči od 26. na 27. decembra je neka neomožena 29letna deklina povila otroka, katerega je koj po porodu zaklala z nožem, odnesla od hiše in zagrebala. Ko so orožniki to izvedeli, začeli so preiskavo in posrečilo se jim je dobiti zakopane otroka, kakor tudi morilni nož, na katerem je bila še kri. Mater so odvedli v zaper.

(Na natezalnici.) Posestnik Matija Kočevar v Kotu v črnomaljskem okraju je svojo bivšo dekle imel na sumu, da je ukradla 250 gld. denarja in nekaj drugih rečij. Zvabil jo je v svojo klet jej dal krog vratu čez tram visečo vrv in jo natezal, zahtevaje, naj pove kam je skrila denar. Dekla je strahu priznala, da je denar ukradla, a ko je Kočevar odstranil vrv, je jela klicati na pomoč. Prihiteli so ljudje in jo rešili z natezalnice. Proti Kočevarju se je seveda začelo sodno postopati.

(Aretovana kupčevalca z dekleti.) Na Reki je policija aretovala na kolodvoru dva žida, Ignacija in Mihaela Grossa iz Pleske na Ogerskem, katera sta hotela tri mlada dekleta odpeljati v Ameriko, da bi jih tam prodala v izvestne hiše. Žida sta imela pri sebi 2000 goldinarjev denarja. Dognalo se je, da sta aretovanca šele pred kratkim dve dekleti spravila v Ameriko.

(Nadobuden deček.) „Amerikanski Slovenec“ poroča iz Grevestana, država Teksas: Jednajstletni deček Louis Scheppard je stal dne 22. decembra l. l. pred kriminalnim sodnikom, zatožen radi umora. Ta paglavec je v stanovanju svojih starišev ustrelil služkinjo, ker mu je bila, nagajaje mu, v šali pobelila obraz z moko. Fantalin je šel v očetovo sobo po puško, natihoma odprl okno hubinje in zavrato ustrelil služkinjo. Dečku je vidno ugajalo, da je sedel v sodnijski dvorani na obtožni klopi; ponosen je bil na to! Niti se mu ni sanjalo o strahoti svojega hudodelstva. Obsodba se je glasila na 1000 dolarjev globe, ki so jih plačali stariši fantalini in na to je mladi morilec žvižgaje šel iz sodnijske dvorane.

(Umetnost priporočevanja po časnikih) postaja tem težavnejša, bolj ko se izdelovalci blaga drug drugu zega prekositi skušajo. Če hoče priporočilo dandanašnji kaj izdati, mora biti nenavadno mično in prijetno. Ono mora mikati in vabiti, in to zamore le resnična lepota. Pot nam kažejo v tem oziru toliko raznovrstne priporočbe Kathreinerjeve sladne kave. Nov dokaz temu je krasno izdelana priloga lanske zadnje številke našega lista, ki je naše bralce gotovo razveselila. Kakor se je „Kathreinerjeva deklica“ lani vsem prikupila, tako se bo tudi letos ljubka devojčica. Otroški vzklik „meni diši najboljše“ bo marsikoga napeljal, da tudi sam poskusi, ali je ta kava res tako dobra.

Jasnega programa je treba!

Obrtniki vedno tožijo, da državni zbor zanje ničesar ne stori. Te pritožbe so deloma opravičene. Sedanji obrtni zakon je tako polovičarsk, da malemu obrtniku res dosti pomagati ne more. Da je tak, za to sta dva vzroka. Prvi vzrok je, da je pri njem sodelovalo več ljudi, ki imajo

sami koristi na tem, da se ne omeji velika industrija, ker so sami udeleženi pri takih podjetjih. Na drugi strani pa zopet mnogi poslanci obrtnega vprašanja niti prav razumeli niso. Ker so bili premalo v dotiki z obrtniki, je naravno, da mnogi znali niso, kje čevelj tišči malega obrtnika.

Da bi izvedeli, kako sodijo o svojem položaju mali obrtniki, sklicali so bili na Dunaj neko enkéte obrtnikov in obrtnijskih pomočnikov. Poročilo o tej enketi je bilo jako obširno, a kdor ga čita, bode vendar težko na jasnem, kaj prav za prav zahtevajo mali obrtniki. Njih nazoni so si močno nasprotovali. Samo o rokodelskih pomočnikih lahko rečemo, da so bili nekoliko bolj jedini v vseh svojih nazorih, toda njih zahteve so bile malemu obrtniku malo prijazne in so bile napolnjene socijalno-demokratskega duha.

Pri takih razmerah je pač naravno, da nekateri poslanci nimajo povse jasnega pojma o obrtnem vprašanju. Četudi morajo obrtniki vedeti, da jim je nevarna le velika industrija, vendar so mnogi stavili le nasvete, ki bi velike industrije toliko ne zadeli, temveč bi samo obteževali sedanje pomočnike, ki bi hoteli začeti rokodelstvo. Taki predlogi so pomočniški in mojsterski izpit pri zadrugah. Mi mislimo, da je pri onem, ki se je redno izučil kakega rokodelstva, pač nepotreben podoben izpit. Tudi je veliko vprašanje, če bi zadruga zares nepristransko postopale. Taki izpiti bi provzročevali neko sovraštvo mej pomočniki in mojstri, kar bi gotovo ne bilo v prid malemu obrtniku. Pomočnike bi potisnilo to v tabor socijalnih demokratov.

O dokazu zmožnosti imajo mnogi povsem napačne pojme in to ne le politiki, temveč celo obrtniki. Mnogi mislijo, da so že kdo ve, koliko dosegli, če so kakemu ubožnemu pomočniku preprečili, da ne more na svoje začeti. To jim pa še na um ne pride, da bi premišljevali, kako bi se moral narediti dokaz zmožnosti, da bi se premožni ljudje, ki se obrta sploh učili niso, ne mešali vanj. Podobno je tudi pri več drugih vprašanjih.

Mali obrtni stan je zlasti za nas Slovence važen, ker nimamo velike industrije, zato pa moramo gledati,

da ga ohranimo. Zato je pa treba, da dobimo o obrtnem vprašanju popolnoma jasen program.

K temu je dolžnost pripomagati obrtnikom samim. O tem naj se posvetujejo o raznih shodih. Posvetovanja pa morajo biti strogo stvarna in se ne smejo vanje vlačiti osebnosti in politična nasprotja, kar se večkrat zgodi. Tako se večkrat po obrtnih shodih govori o tem ali onem, največ o stvareh, ki se obrtnega stanu niti ne tičejo, premelje se mnogo fraz, a ko shod mine, bi pa jako težko uganili, kaj se je prav za prav hotelo povedati.

Sicer pa najboljši zakoni ne morejo nič pomagati, ako ne bodo obrtniki sami vedeli, kako bi si pomagali. Nič drugega ne bode, kakor birokratična nadlegovanja. Tudi sedanji obrtni zakon ima nekaj dobrih določeb, a se skoro nikjer niso izvele tako, kakor bi se bile morale. Veliko je krivo to, da se naj obrtniki ne najdejo moške, ki bi imeli dobro voljo in pravi smisel za stvar. Zadruga so ostale mrtve, da si bi bile lahko mnogo koristile. Velika napaka je pa, da so se baš pri zadrugah večkrat odrinili moške, ki so bili zmožni za vodstvo, in to jedino iz nevošljivosti. Splošno lahko rečemo, da je redkokje mej kakim stanom toliko zavisti kot mej obrtniki. Če se temu ali onemu bolje godi, mu drugi radi delajo vsakovrstne ovire. Seveda se poleg tega najdejo ljudje, ki iz političnih ali sebičnih ozirav radi sejejo razpor mej obrtnike, o katerih se pa lahko reče, da sami niso prijatelji obrtnega stanu.

Sploh moramo naglašati, da naj obrtniki poskrbijo za popolnoma jasen in stvaren program, in zagotovljeni morajo biti, da bode narodna stranka potem njih želje povsod po možnosti podpirala. Tega je tem bolj treba, ker v državnem zboru najbrž zopet pride obrtni zakon na vrsto.

Poučne stvari.

Kako teletom mleko dajati? „Kmetovalec“, naš izborna uredovan strokovni list za kmetovalce, svetuje, za rejo določenim teletom materino mleko, ko so nekaj časa sesali iz posode piti dati. Jaz bi se temu nasvetu prctivil. Že latinec Agrippa je pisa! : „Narava je ženam tako močno mleko dala, da se od njega otroci ne samo živijo, ampak se tudi po njem ozdravijo ter tudi odrasli ljudje“. Skušnja uči, da je učinek materinega mleka večji, če ga otrok samo sesa, kakor če ga pije iz posode. Učenjaki govorijo o odu (od), ki ga najdejo v živem zdravem telesu, in koji je isto, ko življenska moč, živalski magnetizem. Od doječih žensk prehaja ta življenska moč, „od“ imenovan ravno po mleku v sesajoče dete, ali tudi odraslega, ki se s tem zdraviti hoče, mej tem, ko se v posodi zgubi. Že stari grški zdravniki se jetičnim ljudem dojitev mlade zdrave ame nasvetovali. To kar za ženskino mleko in življensko moč zdrave žene velja, velja tudi za doječo žival. Naš kmet to dobro ve, ker on pravi: bolano sesajoče žrebe materino mleko ozdravi, ali smolinika sesajočega žrebeta ne prime. Kravo pomolsti in mleko teletu piti dati, daje opraviti, ali če bi to dobro bilo, bi to delo naše ženske tudi opravljale, ali tega ne store. Pri nas pustijo tele, ki je za rejo določeno, sesati 10 do 12 tednov in to je boljše

za tele in najbrže tudi za mater. Tele preveč združuje mater, pravijo; ne vem, menda je temu kriva prepričla krma. Narava sesanje ukazuje in narava je najboljša učiteljica. Jaz sem zmiraj videl, da so teleta, ki so 12 tednov sesala, dosti boljše bila, kakor ona, kojim se je dalo sesati 5 do 6 tednov ter jim potem dajalo piti do 12 tednov pomolzeno mleko. In to od istih krav in ob isti dobri krmi. Jaz bi tedaj bil za to, da se pusti za rejo določenim teletom sesati do 12 tednov.

Dr. Slanc.

Kateri način zasaditve novih vinogradov s cepljenimi ameriškimi trtami se smatra za najboljšega? Načinov zasaditve novih vinogradov s cepljenimi ameriškimi trtami imamo dandanes že več. Za premožne vinogradnike smatra se najpraktičnejšim načinom ta, da si oni po sposobnih ljudeh v trtnici cepljenih trt prigoje ter te v pravi gostosti v vinograde zasade. Premožni vinogradniki si zamorejo tudi že cepljenih trt kupiti, in to od ljudi, kateri se z prigojitvijo cepljenih ameriških trt za prodajo ukvarjajo. Nepremožni vinogradnik se pa teh dveh načinov ne more posluževati z največjo koristjo. In zakaj ne? Zaradi tega, ker skušnja do dobrega uči, da manj premožnemu vinogradniku, kakor hitro ima z vinogradstvom tudi druge gospodarske panoge

spojene, ravno posli s temi panogami ne dovoljuje, da bi si zamogel sam zadosti cepljenih ameriških trt v trtnici prigojiti. Ta stvar se v praksi vse drugače vrši, kakor se marsikom v teoriji vidi. Da bi si manj premožni vinogradnik že cepljenih trt kupoval, to ne gre, kajti take trte so dandanes še dosti predrage. Manj premožnemu vinogradniku, kateremu je trtna uš vinograde uničila, pa denarja primanjkuje. Toraj, kako naj pa vendar manj premožni vinogradnik postopa, da dospé prej ko mogoče zopet do novega, rodovitnega, na ameriški podlagi cepljenega vinograda? Tako-le: Dotični svet naj čez in čez globoko prekoplje, „prerigola“ kakor se pravi. Prekopati ga mora v ravnini do 70 centimetrov na globoko, v hribu pa 80 do 100 centimetrov. Bolj strma je lega, tem globokejši je treba prekopavati, da zemlja prehitro od trt ne odteče, da ne pridejo, kakor pravimo, trte na vrh. V čez in čez prekopani svet zasadi naj se takoj v pravo gostost take ameriške necepljene trte, kakoršne v dotičnem svetu najboljše uspevajo ali rastó. Ona gostost je: po jeden meter vrsta od vrste in ravno toliko trta od trte v vrsti. Kdor redkejši sadi, praskal se bode čez par let za ušesi, češ, zakaj sem tako redko sadil, pač škoda za dragi prostor. Kdor pa gostejši sadi, storil bode ravno isto, češ, vraga, to je pa le pregosto, preveč je senca, premalo pa solnca med trtami. Katera ameriška trta v jednom, katera v drugem svetu dobro uspeva, to mora dandanes že vsak vinogradnik iz lastne skušnje vedeti. V rudeči ilovici uspeva riparia portalis, istotako rupestris in solonis. Vse te uspevajo tudi še v rumeni ali sivi ilovici. V laporasti svet ali sploh beli dosti vapnenika obdržeci svet kaže le solonis v gotovih slučajih, t. j. v strogo laporastih — šoldanastih — ali pa strogo polžarastih zemljah še celo le rupestris saditi. Takoj v drugem letu po zasaditvi naj vsak požlahtni svoje ameriške trte tik na tleh po načinu angleške kopulacije — v šleso ali na gajželnik ter jih na suho poveže z pluto (zamahovino, surovino) in žico. Trte se mora cepiti ali prav zgodaj, ko niso še čisto nič sočne, toraj že marca meseca, ali pa prav pozno, ko imajo amerikanke že po veliko ped ali še daljše pognanke. Da, po skušnji gosp. Antona Šancina iz Velike Doline pri Trstu, bivšega učenca na Grmu, zamore se tudi med tem časom s prav dobrim uspehom po zgoraj označenem načinu cepiti, ako se ameriške podloge pod cepičem na več mestih rani, da zamore sok, ki je odveč, po ranah odtekati, tako da ne more cepiča takorekoč utopiti. Da je požlahtnitev izvršena pazljivo, osobito, da niso cepiči presuhi, pa tudi ne že prezeleni, pač pa v očeh nekoliko napeti; prime se kar vse in v dveh letih se ima nov cepljeni vinograd, dosežen z — najmanjšimi stroški.

Tržne cene v Ljubljani

13. januarja 1897.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	8	20	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež,	6	30	Surovo maslo,	—	70
Ječmen,	5	—	Jajce, jedno	—	3
Oves,	6	20	Mleko, liter	—	10
Ajda,	7	—	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	7	—	Telečje	—	58
Koruz,	5	50	Svinjsko	—	58
Krompir,	2	20	Koštrunovo	—	36
Leča,	11	—	Pišanec	—	50
Grah,	10	—	Golob	—	16
Fižol,	9	—	Sen,	100	2
Maslo,	—	90	Slama,	4	2
Mast,	—	70	Drva trda, 4 metr.	—	6
Špeh svež	—	62	„ mehka, 4	—	5

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

Dr. pl. Trnkóczy-ja

cvet

za mazanje pri bolečinah v križu, na nogah in rokah, za jačenje in krepčanje kit človeškega telesa, za okrepljenje pred in po večjih naporih, dolgih marših ali težavnem delu je jako umesten. — 1 večja steklenica 50 kr., 1/2 tucata 2 gld. 50 kr., 1 tucat 4 gld. 50 kr.

Kapljice za želodec.

Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld., 3 tucate 4 gld. 80 kr.

Zeliščni sok

ali **prsní sirop** za odraščene in otroke; raztvarja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

Novo urejena

lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

po leg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino

konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušnih, izborno delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

Zmešane lase

kupuje

po najvišjih cenah

od 4 1/2 kile počenshi, že od 1871. leta obstoječa trgovina z lasmi

Filip Weil

Dolní Kralovice (Unter-Kralowitz) na Češkem.

P. S. P. n. čitatelje te anonce opomnim, naj opozore na mojo adresu zbiralce zmešanih las.

☛ Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 6. februarja 1897.

Vizitnice

priporoča „Národna Tiskarna“.

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 9. januarja: 13, 24, 86, 3, 30.
 Brno, dné 9. januarja: 62, 9, 23, 83, 52.
 Trst, dné 2. januarja: 39, 13, 34, 77, 42.
 Praga, dné 5. januarja: 69, 44, 4, 80, 63.
 Gradec, dné 2. januarja: 28, 84, 88, 65, 25.

Kdo pije
Kathreiner-
 Kneippovo sladno kavo?

Vsak, kdor hoče svoje zdravje ohraniti in utrditi, pa ob enem noče pogrešati prijetnega kavinega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke.*****

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehájo na živcih ali v želódcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v tisočerihi slučajih kot najboljša, najzdravejša in lahko prebavljiva pijača.

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki je tečna in se prilega slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalo vsem prikupi. *****

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vendar uživati okusno in zdravo kavo, naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugajala bo pa okus vsakomu.*****

Mami živí najbolje!

Kathreiner-Kneippova sladna kava je v resnici zdrava družinska pijača, čist prirodan plod v celih zrnih, iz najboljšega slada izdelana in po Kathreinerjevem, v vseh deželah priznanem in od največjih strokovnjakov preskušnem načinu z okusom prave bobove kave prekisana. Kathreinerjeva kava združuje toraj v sebi prijetni okus tuje bobove kave in vse od zdravnikov priznane dobre lastnosti domačega slada.

Prošnja ■ Kdor noče biti goljufan in oškodovan, naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani naslikanega izvirnega zavoja z imenom *Kathreiner*.

Zavoji brez imena „Kathreiner“ niso pristni.